

οἴκοθεν μεταχειρισθῆ τὸ ὄπλον τοῦτο· ἀλλὰ δι' ἡμᾶς ἤθελεν εἶναι πάντοτε προτιμότερον νὰ μείνῃ εἰς αὐτοὺς ἡ πρώτη τοῦ τοιοῦτου τρόπου τῆς διαιρέσεως εὐθύνη. Καὶ ἤδη ἐπανερχόμενοι εἰς τὸν Βασίλειον καὶ τὸν Ἰγνάτιον ἐπιμένονεν ἐπαινοῦντες τὴν μετριπάθειαν αὐτῶν τόσῳ μᾶλλον ὅσῳ δι' αὐτῆς δὲν ἐθυσίασαν τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς ἐκκλησίας ἡμῶν, ὅπως ἀπεδείχθη ἀμέσως ἡλίου φαεινότερον. Τῶντι τρεῖς ἡμέραι εἶχον μόνον παρῆλθαι ἀπὸ τῆς λήξεως τῆς μεγάλης ἐκείνης συνόδου, ὅτε ὁ Βασίλειος συνεκάλεσεν ἰδίαν τῶν πέντε πατριαρχῶν ἢ πέντε μεγάλων ἐκκλησιαστικῶν δυνάμεων σύνοδον ἵνα λύσῃ τὸ βουλγαρικὸν ζήτημα. Οἱ Βούλγαροι, ὡς ἠξεύρομεν ἤδη (Κεφ. Ζ' βιβλ. Γ' τοῦ τρίτου τόμου) εἶχον πρὸ τινος χρόνου ἀπόδεχθῆ τὸν χριστιανισμὸν δι' ἐνεργειῶν τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκκλησίας καὶ βασιλείας. Ἄλλ' ἀφοῦ ἐπέτυχον, τούτου ἕνεκα, ἱκανὰ παρὰ τῶν ἡμετέρων πλεονεκτήματα ἐφάνησαν ἔπειτα εὐδιάθετοι νὰ ὑποταχθῶσιν εἰς τὴν Δυτικὴν Ἐκκλησίαν, ἐπ' ἐλπίδι τοῦ νὰ ὠφεληθῶσιν ὡσαύτως παρ' αὐτῆς τε καὶ παρὰ τῶν Φράγκων. Μετ' ὀλίγον ὁμως πάλιν, ὑπολαβόντες συμφορωτέραν τὴν μετὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἔνωσιν, ἀπέστειλαν αὐτόθι πρέσβεις, ἔτι διαρκούσης τῆς μεγάλης συνόδου, ἵνα λυθῆ ὑπὸ τῶν συνηγμένων ἀρχηγῶν ἅπαντος τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου τὸ ζήτημα εἰς τίνα ἐκ τῶν δύο θρόνων, τῆς παλαιᾶς ἢ τῆς νέας Ρώμης, θέλει ὑπάγεται ἡ βουλγαρικὴ ἐκκλησία. Ἐπὶ τούτῳ δὲ ὁ Βασίλειος συνεκάλεσε τὸν πατριάρχην Ἰγνάτιον καὶ τοὺς τοποτηρητὰς τῶν τεσσάρων ἄλλων πατριαρχῶν. Ὁ Ἰγνάτιος καίτοι παρῶν δὲν μετέσχε τῆς συζητήσεως οὐδὲ τῆς ἀποφάσεως, διότι ἠνείχετο εἰς τὴν ὑπόθεσιν ἣτις ἔμελλε νὰ κριθῆ, ὡς ἀρχηγὸς τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκκλησίας. Ἄλλ' οἱ τοποτηρηταὶ τοῦ πάπα, ἅμα οἱ Βούλγαροι ὑπέβαλον τὸ ζήτημα αὐτῶν, ἔσπευσαν νὰ ἀντεῖπωσιν ὅτι ἡ Βουλγαρία εἶναι ἤδη ὑποτεταγμένη εἰς τὸν ρωμαϊκὸν θρόνον, διότι ὁ ἡγεμὼν αὐτῆς ἀπετάθη εἰς τὸν θρόνον τοῦτον παραδοὺς αὐτῷ ἑαυτὸν τε καὶ τὴν χώραν καὶ τὸ ἔθνος αὐτοῦ, καὶ παρ' αὐτοῦ δεξάμενος ὄδηγίαν καὶ διδασκαλίαν καὶ ἐπισκόπους καὶ ἱερεῖς. Τὸ πρᾶγμα εἶχεν οὕτω τῇ ἀληθείᾳ, οἱ τοποτηρηταὶ ὁμως τῶν πατριαρχῶν τῆς Ἀνατολῆς ἀντιπαρετήρησαν ὅτι δὲν πρόκειται νὰ κρίνωσι πῶς ἔχουσι τὰ πράγματα ἀλλὰ πῶς δεόν νὰ ὀρισθῶσιν. Ἠρώτησαν λοιπὸν τοὺς Βουλγάρους εἰς τίνα ἀνήκεν ἡ χώρα αὐτῶν ὅταν καθυπέταξαν αὐτὴν καὶ ἂν ὑπῆρχον τότε αὐτόθι Ἕλληνας ἢ λατῖνοι ἱερεῖς· ἐπειδὴ δὲ οἱ Βούλγαροι ἀπεκρίθησαν ὅτι ἡ μὲν χώρα ἀνήκεν εἰς τοὺς Ἕλληνας, Ἕλληνας δὲ μόνον ἱερεῖς ὑπῆρχον τότε αὐτόθι, οἱ τοποτηρηταὶ τῶν πατριαρχῶν τῆς Ἀνατολῆς ἀπεφάνησαν ἤδη ὅτι ἄρα ἡ χώρα ἀνήκεν εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ θρόνου τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Τότε ἐξεργάγη μακρὰ συζήτησις, τῆς ὁποίας ὁμως ἀποτέλεσμα ὑπῆρξεν ἡ ἐπικύρωσις τῆς προηγουμένης ἀποφάσεως, λαμπρῶς οὕτως ἐφαρμοσθέντος τοῦ περὶ ἐκκλησιαστικῆς πενταρχίας κανόνος. Οἱ τοποτηρηταὶ τοῦ πάπα διεμαρτυρήθησαν, ἀλλ' ἡ ἀπόφασις ἐξετελέσθη, ὥστε κατέστη εἴπερ ποτὲ ἀναμφισβήτητον ὅτι ἡ σύνοδος τοῦ 869 καθιέρωσε τὴν μετὰ τῶν ἀρχηγῶν τῆς ἐκκλησίας ἰσότητά οὐχὶ δὲ τὴν κυριαρχίαν ἐνὸς ἐξ αὐτῶν.

Ἄλλ' ἂν ὁ Βασίλειος οὐδὲ κεραιάν ἐθυσίασε τῶν δικαιωμάτων τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ὁ κύριος σκοπὸς οὗ ἕνεκα κατεβίβασε τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου τὸν Φώτιον καὶ ἀπεδοκίμασε πάντα τὰ ὑπ' αὐτοῦ ἐπ' ἐσχάτων, κατὰ τοῦ ἀρχιερέως τῆς Δύσεως πρᾶχθέντα, ἥτοι ἡ ἀποκατάστασις τῆς ἐκκλησιαστικῆς εἰρήνης, ἀπέτευχεν ἐπὶ τίνα χρόνον. Οἱ πολυάριθμοι φωτιανοὶ ἐπίσκοποι, καίτοι κατεδικάσθησαν καὶ ἐξωρίσθησαν ὑπὸ τῆς συνόδου, ἔμειναν πιστοὶ εἰς τὸν ἀρχηγὸν αὐτῶν· καὶ παραμυθούμενοι καὶ καθοδηγούμενοι ὑπ' αὐτοῦ ἐν Στενῷ τοῦ Βοσπόρου διατρίβοντος συνεκρότησαν ἰδίαν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐκκλησίαν, ἀποτελοῦντες χωριστὴν ἱεραρχίαν, τελοῦντες χωριστὰς ἱεροπραξίας καὶ

